

УДК 657.372.3

JEL Classification M41

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1\(95\)-5-12](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1(95)-5-12)

Valerii ZHUK¹

“Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine

Yuliia BEZDUSHNA²

“Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine

Yevheniia POPKO³

“Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine

Depreciation of Enterprise Assets in Wartime

Abstract. *The war causes dangerous and unpredictable conditions for using property, the impossibility of determining the period of its useful operation. The risks of losing property are considerable. In Ukraine, the property of agricultural enterprises is primarily uninsured. The only way out is the introduction of accelerated depreciation, which will adequately reflect the costs of the enterprise, associated with hostilities in the regions of Ukraine. The purpose of the article is to determine the methodical approaches and areas of regulatory and methodological support for changes in accounting policies for depreciation in the accelerated mode. The international and national methodology of depreciation calculation was analyzed. The legislative and normative changes for accounting policy of enterprises in terms of accelerated depreciation of fixed assets and clarifying the term of their useful life were substantiated. The mechanism of application of the method of accelerated reduction of the residual value of fixed assets was revealed. The necessity of the introduction of the regional policy coordinated with bodies of the State tax service concerning the application of the accelerated rates of depreciation in the territories where active military actions take place was proved. Although the national accounting standard 7 “Fixed assets” provides the possibility of doubling the depreciation rate and revising the useful life of fixed assets, it does not clarify the depreciation policy of wartime. Therefore, introducing the concept of “martial law” in national and international accounting standards is of paramount importance at the legislative level. The problem of repairing damaged property is exacerbated by the weakness of the market segment by its insurance.*

Keywords: *accounting policy, fixed assets, depreciation, agribusiness, martial law.*

Suggested Citation

Zhuk, V., Bezdushna, Yu., Popko, Ye. (2022). Depreciation of Enterprise Assets in Wartime. *Oblik i finansi*, 1(95), 5-12. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1\(95\)-5-12](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1(95)-5-12)

---

¹ **Valerii ZHUK**, “Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0003-1367-5333

E-mail: zhuk@faaf.org.ua (*Corresponding author*)

² **Yuliia BEZDUSHNA**, “Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0002-5924-0805

³ **Yevheniia POPKO**, “Institute of Agrarian Economics” National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0003-4251-8935

Амортизація активів підприємств у воєнний час

Анотація. Війна зумовлює небезпечні та непередбачувані умови використання майна, неможливість обґрунтування терміну його корисної експлуатації. Ризики втрати майна є чималими. В Україні майно аграрних підприємств здебільшого не застраховане. Єдиним виходом є запровадження прискореної амортизації, що дозволить адекватним чином відобразити витрати підприємства, що пов'язані з військовими діями в регіонах України. Метою статті є визначення методологічних підходів і напрямів нормативно-методичного забезпечення змін облікової політики щодо нарахування амортизації в прискореному режимі. Проаналізовано міжнародну та національну методологію нарахування амортизації. Здійснено обґрунтування законодавчо-нормативних змін в бухгалтерському обліку щодо облікової політики підприємств в частині прискореної амортизації основних засобів та уточнення терміну їх корисного використання. Розкрито механізм застосування методу прискореного зменшення залишкової вартості основних засобів. Обґрунтовано необхідність запровадження регіональної політики узгодженої з органами Державної податкової служби в частині застосування прискорених ставок амортизації на територіях, де відбуваються активні бойові дії. Хоча національне ПБО 7 «Основні засоби» передбачає можливість подвоєння норм амортизаційних відрахувань та перегляду підприємствами терміну корисного використання основних засобів, однак не містить роз'яснення щодо амортизаційної політики воєнного часу. Тому першочерговим на законодавчому рівні є введення поняття «воєнного стану» в національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

Ключові слова: облікова політика, основні засоби, амортизація, сільське господарство, воєнний стан.

Постановка проблеми. Воєнний стан в Україні потребує адекватних змін до облікової та амортизаційної політики підприємств. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16) [1] та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – ПБО 7) [2] регламентують можливість запровадження підприємствами прискореної амортизації необоротних активів. Разом з тим, закладена у них методологія не вирішує проблему тотальних бойових ракетних ударів російської федерації по цивільних і господарських об'єктах на всій території України. Значна частина об'єктів нерухомості на сьогодні зруйнована або перейшла до рук окупантів. Проблема загострюється через слабкий вітчизняний ринок страхування майна. Додатковим ризиком для сільськогосподарських машин і обладнання є польові роботи воєнний час. Потребують як законодавчо-нормативного, так і методичного забезпечення зміни до облікової політики підприємств у частині розширення можливостей застосування прискореної амортизації активів і зокрема нерухомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи формування амортизаційної політики в бухгалтерському обліку розкриті в наукових публікаціях таких учених, як М.І. Бондар, Н.Г. Виговська, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлук, В.А. Дерій, Л.М. Кіндрацька, Ю.А. Кузьмінський, Б.Й. Пасхавер, В.Я. Плаксінко, М.А. Проданчук, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, В.О. Шевчук та інші.

Вперше питання норм амортизації як частини первісної вартості прозвучало у 1884 р. у книзі Ю. Матесона «Амортизація фабрик» (м. Лондон), в якій автор запропонував робити періодичні відрахування за заздалегідь розробленими нормами амортизації [3]. Це видання започаткувало розвиток ідеї прискореної амортизації, яку вперше почали застосовувати в США у 1942 р, потім у ФРН (1948 р.), у Франції (1960 р.) та Великобританії (1962 р.) [4].

Прихильник прискореної амортизації В. Армуцці трактував амортизацію, як наростаюче погашення, пояснюючи це тим, що актив наприкінці терміну експлуатації зношується швидше, ніж на початку. На той час існував підхід до амортизації як до рівномірного погашення, коли щороку підприємець отримує однаковий прибуток, та прискореного погашення, коли амортизація нараховується за залишковою вартістю майна. Дослідник запропонував ще один підхід, наполягаючи на тому, що застосування лінійного способу недоцільно. Це пов'язано з тим, що майно не може зношуватися рівномірно, а прибуток не може бути щороку однаковим [5].

В Україні серед останніх досліджень, питання амортизації, і зокрема можливості її прискореного нарахування, найбільш повно розкрито в дисертації Д.М. Трачової. Дослідницею запропоновано методологічні основи встановлення інтегрованої ставки амортизації активу, яка базується на уніфікованому підході до визначення річної норми амортизації в нормативних актах і в обліковій політиці підприємства та передбачає поетапне

застосування таких проміжних показників, як ранжування галузей відповідно до ступеня інноваційності, тривалість життєвого циклу необоротного активу та коефіцієнт зниження вартості активу на ранніх стадіях життєвого циклу. Запропонований підхід дає змогу інтегрувати результати попередніх етапів і вирахувати більш об'єктивну ставку амортизації активу, яка охоплює максимум облікових, технічних і експлуатаційних характеристик активу й дозволяє формувати амортизаційний фонд підприємства виходячи із майбутньої вартості інноваційного відновлення [4].

Разом з тим, війна зумовлює небезпечні та непередбачувані умови використання майна, неможливість обґрунтування терміну його корисної експлуатації. Відтак, на сьогодні будь-яка публікаційна активність, що сприятиме пристосування господарської діяльності підприємств та збереженню їх майна в умовах воєнного стану є важливою та вкрай актуальною.

Ризики втрати майна є чималими. Майно здебільшого не застраховане. Єдиним виходом є запровадження прискореної амортизації, що дозволить адекватно відобразити витрати підприємства пов'язані з військовими діями.

Метою статті є визначення методологічних підходів і напрямів нормативно-методичного забезпечення змін облікової політики щодо нарахування амортизації в прискореному режимі, а також формування пропозицій щодо запровадження регіональної та галузевої політики узгодженої з органами Державної податкової служби України в частині застосування прискорених ставок амортизації активів на територіях, де відбуваються активні бойові дії.

Виклад основного матеріалу. В процесі регулювання амортизаційної політики головну регулюючу роль відіграють інститути держави, визначаючи її основні принципи: методику визначення амортизації; норми амортизаційних відрахувань; віднесення амортизаційних відрахувань на витрати виробництва; застосування прискореної амортизації; віднесення витрат на проведення капітального ремонту, реконструкцію й технічне переозброєння виробництва; використання амортизаційних відрахувань [4].

Саме тому, для визначення можливих варіантів удосконалення нормативного забезпечення впровадження методології прискореної амортизації доцільним є узагальнення діючих норм законодавства з питань обліку основних засобів на підприємстві та їх зносу. Дане питання регулює МСБО 16 [1] та ПБО 7 [2].

Два принципи методичні питання визначають можливість та механізм прискореного нарахування амортизації об'єктів основних засобів у воєнний час: оцінка строку корисної експлуатації та метод амортизації.

Строк корисної експлуатації основних засобів

Відповідно до МСБО 16 амортизація – це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації. Суму активу, що амортизується, слід

розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисної експлуатації (п. 44). При цьому п. 55 пояснює, що амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.

Припиняють амортизувати актив на одну з двох дат, яка відбувається раніше:

– на дату, з якої актив класифікують як утримуваний для продажу (або включають до ліквідаційної групи, яку класифікують як утримувану для продажу) згідно з МСФЗ 5;

– на дату, з якої припиняють визнання активу.

В умовах війни надійно оцінити термін корисної експлуатації неможливо. За правилами МСБО 16 (п. 57) строк корисної експлуатації активу визначають, виходячи з очікуваної корисності активу для суб'єкта господарювання. Політика управління активами суб'єкта господарювання може включати в себе їхнє вибуття після деякого визначеного часу або після споживання певної частки економічних вигід, утілених в активі. Внаслідок цього строк корисної експлуатації активу може бути меншим, ніж строк його економічної експлуатації. Оцінка строку корисної експлуатації активу має спиратися на судження, яке ґрунтується на досвіді використання суб'єктом господарювання подібних активів.

Міжнародний стандарт пропонує переглядати ліквідаційну вартість та строк корисної експлуатації активу на кінець кожного фінансового року та, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміну (зміни) слід відображати як зміну в обліковій оцінці відповідно до МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [6].

Національні правила обліку повністю співпадають з міжнародними в частині терміну корисної експлуатації основних засобів. Відповідно до ПБО 7 амортизація – це систематичний розподіл вартості необоротних активів протягом строку їх корисного використання. Відповідно до п. 23, нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Важливо, що п. 25 національного стандарту дозволяє перегляд строку корисного використання об'єкта основних засобів вразі зміни очікуваних економічних вигід від його використання. Стандарт також передбачає можливість нарахування амортизації з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу).

Мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів встановлені пп. 138.3.3 Податкового кодексу України (табл. 1).

**Мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів
встановлені Податковим кодексом України**

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 - земельні ділянки	-
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
З них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 20000 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар, меблі	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Джерело: [7].

Отже, виходячи з норм податкового законодавства платники податку на прибуток обмежені в можливості зменшувати термін корисного використання.

Для впровадження прискореної амортизації важливими є зміни до податкового законодавства, щоб дати можливість підприємствам – платникам податку на прибуток застосовувати метод прискореної амортизації та зменшувати терміни корисного використання у відповідності до непередбачуваних режимів використання майна зумовлених військовими діями в окремих регіонах.

Частково таке послаблення вже здійснено в Податковому кодексі України з прийняттям у 2020

році п. 43-1, за яким при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств на період з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року платники податку на прибуток мають право під час розрахунку амортизації щодо основних засобів:

– четвертої групи (машини та обладнання) та п'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки;

– третьої групи (передавальні пристрої) та дев'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює п'ять років.

Мінімально допустимі строки амортизації основних засобів, визначені цим пунктом,

Accounting

використовуються незалежно від строків амортизації, визначених у бухгалтерському обліку. Однак, при цьому основні засоби мають одночасно відповідати таким вимогам:

– введені в експлуатацію платником податків в межах одного з податкових (звітних) періодів, з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року;

– не були у використанні.

Такі основні засоби повинні використовуватися у власній господарській діяльності та не можуть продаватися або надаватися в оренду іншим особам (крім платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

Проте, можливість зменшення терміну корисного використання основних засобів у період воєнних дій має бути внесена у Податковий кодекс якнайшвидше.

Методи амортизації.

Методологія нарахування амортизації передбачає можливість застосування 5 методів у національному стандарті і трьох методів у міжнародному (табл. 2). Відповідно до п. 62 МСБО 16 для розподілу суми активу, що амортизується, на систематичній основі протягом строку корисної експлуатації можна застосовувати різні методи амортизації. Ці методи включають: прямолінійний метод, метод зменшення залишку, метод суми одиниць продукції.

Таблиця 2

Національна та міжнародна методологія нарахування амортизації на основні засоби

Національні правила обліку (ПБО 7)	Міжнародні правила обліку (МСБО 16)
<i>Прямолінійний метод</i> Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів	<i>Прямолінійний метод</i> Результатом застосування прямолінійного методу амортизації є постійні відрахування протягом строку корисної експлуатації, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється
<i>Виробничий метод</i> Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів	<i>Метод суми одиниць продукції</i> Результатом застосування методу суми одиниць продукції є відрахування, базовані на очікуваному використанні або продуктивності активу
<i>Метод зменшення залишкової вартості</i> Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість	<i>Метод зменшення залишку</i> Результатом застосування методу зменшення залишку є зменшення суми відрахувань протягом строку корисної експлуатації
<i>Прискореного зменшення залишкової вартості</i> Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.	–
<i>Кумулятивний метод</i> Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання	–

Джерело: [1, 2].

Суб'єкт господарювання обирає метод, який найкраще відображає очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід, втілених в активі. Такий метод застосовують постійно від періоду до періоду, якщо не трапляється змін в очікуваній формі споживання цих майбутніх економічних вигід.

Щодо можливості зміни методу амортизації, п. 61 МСБО 16 передбачає таку можливість, і навіть необхідність перегляду методу амортизації принаймні на кінець кожного фінансового року, а якщо відбулася значна зміна в очікуваній формі споживання майбутніх економічних вигід, втілених в

активі, метод слід змінити для відображення зміненої форми. Таку зміну слід обліковувати як зміну в обліковій оцінці відповідно до МСБО 8.

Національне ПБО 7 дозволяє 5 методів нарахування амортизації: прямолінійний, виробничий, метод зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод (див. табл. 2).

Метод нарахування амортизації згідно з пп. 24 і 28 П(С)БО 7 підприємство встановлює для кожного конкретного об'єкта основних засобів з урахуванням:

- очікуваного способу одержання економічних вигод від його використання;
- його потужності або продуктивності;

– фізичного та морального зносу, що передбачається;

– правових або інших обмежень щодо строків його використання та інших факторів.

Якщо з будь-якої причини хоча б одна з перелічених умов змінюється, підприємство має право переглянути раніше обраний метод нарахування амортизації об'єкта основних засобів, у тому числі й обравши метод прискореного зменшення залишкової вартості для того, щоб нарахувати знос нерухомості якнайшвидше. Базою нарахування при цьому є залишкова вартість, а норма такої амортизації визначається шляхом подвоєння прямолінійної ставки (табл. 3).

Таблиця 3

Механізм застосування методу прискореного зменшення залишкової вартості основних засобів

I. Вихідні дані

Первісна вартість будівлі, грн.	1 800000
Встановлений термін корисного використання, років	5
Річна норма прискореної амортизації, % <i>100/5 років x 5</i>	40
Ліквідаційна вартість, грн.	50000

II. Розрахунок амортизації методом прискореного зменшення залишкової вартості основних засобів

Рік	Первісна (залишкова) вартість на початок року, грн.	Коефіцієнт зносу	Річна сума нарахованої амортизації, грн.	Сума накопиченого зносу	Залишкова вартість на кінець року, грн.
1	1 800 000,00	0,40	720 000,00 <i>(1 800 000 x 0,4)</i>	720 000,00	1 080 000,00
2	1 080 000,00	0,40	432 000,00 <i>(1 080 000 x 0,4)</i>	1 152 000,00	648 000,00
3	648 000,00	0,40	259 200,00 <i>(648 000 x 0,4)</i>	1 411 200,00	388 800,00
4	388 800,00	0,40	155 520,00 <i>(388 800 x 0,4)</i>	1 566 720,00	233 280,00
5	233 280,00	0,40	183 280,00 <i>(233 280,00 - 50 000)</i>	1 750 000,00	50 000,00

Джерело: умовні авторські дані і розрахунки.

Як свідчить проведений аналіз, застосування прискореного методу амортизації основних засобів можливе за національними правилами обліку, однак, відсутнє у МСБО 16. Враховуючи критичні умови використання майна підприємствами, що потрапили в зону бойових дій на Україні, даний метод повинен бути доданий до наявної в міжнародному стандарті методології нарахування амортизації основних засобів.

Таким чином, національні стандарти дозволяють перегляд облікової політики підприємства в частині запровадження прискореної амортизації їх необоротних активів. Право самостійно визначати облікову політику підприємства закріплено в абз. 2 ч. 5 статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Випадки перегляду

облікової політики передбачені п.9 ПБО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».

Запровадження в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану слугує підставою для перегляду підприємствами облікової політики в частині зміни методу нарахування амортизації на основні засоби. Проект змін до облікової політики наведено нижче.

Прийняття таких змін до облікової політики підприємства є підставою для перегляду амортизаційних відрахувань і переходу на прискорений метод нарахування амортизації згідно з ПБО 7 «Основні засоби».

Збільшення амортизаційних відрахувань, окрім формування за рахунок прибутку власних ресурсів на відновлення майна, вирішуватиме ще одну важливу проблему аграрного бізнесу. Проблемою його штучної надприбутковості, яка пов'язана зокрема із

заниженням статті витрат «Амортизаційні відрахування» в собівартості продукції. Незважаючи на наявність нормативної бази, підприємства не здійснюють переоцінку основних засобів до рівня ринкової вартості в цілях бухгалтерського обліку. Штучна надприбутковість у фінансові та

статистичній звітності малих та середніх агропідприємств заважає Міністерству аграрної політики та продовольства України і Національній академії аграрних наук України проводити протекціоністські податкові преференції та обґрунтувати дієву бюджетну підтримку.

**Рекомендований проект наказу про внесення змін до
Положення про облікову політику підприємств аграрної галузі в умовах воєнного стану**

**ПОВНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗГІДНО ЗІ СТАТУТОМ
СКОРОЧЕНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ**

поштова адреса (назва вулиці, номер будинку, номер корпусу чи офісу (за потреби), назва населеного пункту, району, області, поштовий індекс);

інші відомості (номери телефонів, телефаксів, рахунків у банку, адресу електронної пошти, адресу офіційного вебсайту тощо)

НАКАЗ

01.01.2022 р.

№ _____

Про внесення змін до Положення про облікову політику

У зв'язку із запровадженням відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 на всій території України воєнного стану та здійснення бойових дій в місці розташування підприємства, що накладає обмеження щодо строків і ймовірності використання будівель та споруд підприємства, наказую внести зміни до Положення про облікову політику, затверджену Наказом № ____ від «___» _____ р., а саме розділ _____ доповнити пунктом _____ такого змісту:

«Для нарахування амортизації усіх об'єктів основних засобів, які відображаються на субрахунках _____, застосовувати метод прискореного зменшення залишкової вартості. Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем затвердження цього Наказу».

Директор

Ім'я та ПРІЗВИЩЕ

Висновки. Ослаблена агресію російської федерації економіка України потребуватиме значних фінансових ресурсів на відновлення. Аграрна галузь, як і більшість вітчизняної економіки, не достатньо освоїла механізм страхового захисту. Поодинокі випадки, з врахуванням форс-мажорних військових обставин, швидше не матимуть суттєвого впливу на підтримку бізнесу та збереження його майна.

З метою реагування на непередбачувані обставини використання майна українськими підприємствами, що обумовлені війною на території нашої країни, їх облікова політика має бути змінена у частині розширення можливостей застосування прискореної амортизації активів, і зокрема, нерухомості.

Незважаючи на те, що національне ПБО 7 «Основні засоби» передбачає можливість подвоєння норм амортизаційних відрахувань та перегляду підприємствами терміну корисного використання основних засобів, він не містить роз'яснення щодо амортизаційної політики воєнного часу. Тому першочерговим на законодавчому рівні є введення поняття «воєнного стану» в національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. Проблема відновлення пошкодженого майна загострюється і через слабкість сегменту ринку його страхуванням.

Необхідним є відновлення методу прискореної амортизації у Міжнародних стандартах

бухгалтерського обліку, як необхідної міри використання майна підприємствами, що перебувають в зоні бойових дій.

Важливим аспектом в національному ПБО 7 є запровадження можливості для галузевих і місцевих органів влади встановлювати індивідуальні підвищені норми прискореної амортизації основних засобів підприємств залежно від умов їх використання в галузі та регіоні. Мова йде про таку можливість для регіонів, що наразі потерпають від війни та змушені працювати під обстрілами. Така можливість має бути поширена і за галузевою ознакою на сільськогосподарські підприємства, що на сьогодні вимушені ризикуючи життям проводити посівну компанію. Саме тому, в умовах військового стану необхідні узгоджені рекомендації та роз'яснення Міністерства аграрної політики та продовольства України, як щодо застосування методів прискореної амортизації активів підприємства, так і щодо обмеження граничних термінів їх експлуатації.

За сприяння та активного консультування фахівців Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (ННЦ «ІАЕ») та Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ), підприємства розташовані в зоні бойових дій з 1 березня вже застосовують можливості національного стандарту в частині змін до облікової політики та застосування прискореної амортизації та

скорочених термінів експлуатації. Однак, таке скорочення терміну використання основних засобів, що дозволене стандартами обліку, не завжди може мати однозначне трактування та знаходить розуміння органів Державної податкової служби.

ННЦ «ІАЕ» спільно з ФАБФ вже звернулись з відповідними пропозиціями до державних органів влади щодо внесення змін до МСБО, ПБО та Податкового кодексу України. Також автори звернулись до громадських об'єднань сільськогосподарських виробників (Аграрний союз

України, Асоціація фермерів та приватних землевласників України) та надали їм відповідні рекомендації щодо застосування прискореної амортизації [8]. Адже у найскладніші часи вітчизняної історії саме на плечах селян відроджувалась економіка держави, добробут нації. Тепер аграрним підприємством вкрай важливо зберегти потенціал розвитку, сформувати ресурси для відновлення пошкодженого війною майна. Слава Україні! Героям слава!

4 Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU17035>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. Наказом Міністерства України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
3. Matheson E. The depreciation of factories and their valuation. Published by E. & F. N. Spon Ltd, London, 1884. 124 p.
4. Трачова Д. М. Обліково-інформаційне забезпечення формування амортизаційної політики: теорія, методологія, організація: дис. ... доктора екон. наук / спеціальність: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Київ: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2018.
5. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учеб. пособие. Москва: Аудит; ЮНИТИ, 1996. 638 с.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu17031>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Амортизаційна політика у воєнний час: пропозиції. Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України. URL: <http://federation.faaf.org.ua/novini/194-amortizatsijna-politika-u-voennij-chas-propozitsiji.html>
9. Zhuk V., Trachova D., Sakhno L., Demchuk O. Accounting Essence of Amortization Policy. In Nadykto V. (eds) *Modern Development Paths of Agricultural Production: Trends and Innovations* (pp. 583-592). Springer, Cham, 2019. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14918-5_57
10. Trusova N., Synchak V., Borovik L., Kostornoi S., Chkan I., Forkun I. Fiscal Policy in a Decentralized Space of the Financial System of Ukraine. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2020. № 9. pp. 2891-2904. DOI: 10.6000/1929-4409.2020.09.354

4 References

1. International Accounting Standard 16 Fixed Assets. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/MU17035>
2. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (27.04.2000). Natsionalne polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 7 Osnovni zasoby [National Accounting Standard 7 Fixed Assets]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
3. Matheson, E. (1884). The depreciation of factories and their valuation. E. & FN Spon.
4. Trachova, D. M. (2018). Oblikovo-informatsiine zabezpechennia formuvannia amortyzatsiinoi polityky: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia [Accounting and information support for the formation of depreciation policy: theory, methodology, organization] (Doctoral dissertation). Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tseentr "Instytut ahrarnoi ekonomiky".
5. Sokolov, Ya. V. (1996). Bukhhalterskyi uchet: ot ystokov do nashykh dnei [Accounting: from the origins to the present day]. Moskva: Audyt; YuNYTY.
6. International Accounting Standard 8 Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu17031>
7. Verkhovna Rada Ukrainy. (02.12.2010). Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Federation of Auditors, Accountants and Financiers of the AIC of Ukraine. (2022). Amortyzatsiina polityka u voiennyi chas: propozyzii [Depreciation policy in wartime: proposals]. Retrieved from <http://federation.faaf.org.ua/novini/194-amortizatsijna-politika-u-voennij-chas-propozitsiji.html>
9. Zhuk, V., Trachova, D., Sakhno, L., Demchuk, O. (2019). Accounting Essence of Amortization Policy. In *Nadykto V. (eds) Modern Development Paths of Agricultural Production: Trends and Innovations* (pp. 583-592). Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14918-5_57
10. Trusova, N., Synchak, V., Borovik, L., Kostornoi, S., Chkan, I., Forkun, I. (2020). Fiscal Policy in a Decentralized Space of the Financial System of Ukraine. *International Journal of Criminology and Sociology*, 9, 2891-2904. DOI: 10.6000/1929-4409.2020.09.354